

Den sjätte dagen

FAKTARUTA 17

Människor och schimpanser

I skola och media betonas ofta de stora likheterna mellan oss och schimpanserna, liksom mellan oss och andra levande varelser. Inte sällan hävdas att likheterna i DNA uppgår till 98-99%. Idag vet vi att skillnaderna är långt större än någon ensstaka procent. Moderna undersökningar visar på likheter kring 90% och siffror på ner till 85% förekommer i litteraturen. Eftersom människans arvs massa utgörs av drygt 3 miljarder kvävebaser innebär redan en skillnad på 1% att 30 miljoner kvävebaser måste ha uppstått under de "6-7 miljoner år" som våra "utvecklingslinjer" anses ha varit åtskilda. Detta är ett mycket stort problem för den som förordar en evolutionär utveckling av människan. Problemet brukar kallas Haldanes dilemma eller "väntetidsproblemet". I förra numret (3-2021 s. 6-7) kunde du läsa en artikel av docent Sture Blomberg som på ett pedagogiskt sätt illustrerade saken.

Visste du att schimpansers intelligensnivå och problemlösningsförmåga inte är större än hos kråkfåglar och talgoxar.¹ Jämför vad en människa kan åstadkomma när det gäller språk, litteratur, arkitektur, teknologi, musik och andra konstater i förhållande till vad en talgoxe förmår. Det är då man inser på allvar hur djup avgrunden är mellan Guds avbild och de varelser hon blev satt att råda över.

NOT

1. Se <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/korpen-lika-smart-som-schimpansen> (kortare: [krymp.nu/2uL](https://www.krymp.nu/2uL)) och <https://www.lu.se/article/talgoxars-impulskontroll-i-niva-med-schimpansernas> (kortare: [krymp.nu/2uM](https://www.krymp.nu/2uM))

24. Gud sa: "Jorden ska bära fram djur av alla slag, boskap, kräldjur och vilda djur." Det blev så. **25.** Gud skapade alla slags vilda djur och boskap och kräldjur, och Gud såg att det var gott. **26.** Sedan sa Gud: "Vi ska göra människor till vår avbild, lika oss själva. De ska härska över fiskarna i havet och fåglarna i luften och boskapen, över hela jorden, och alla kräldjuren på jorden." **27.** Och Gud skapade människan till sin egen avbild, lik sig själv skapade Gud människan, till man och kvinna skapade han dem. **28.** Gud välsignade dem och sa: "Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er! Härska över fiskarna, fåglarna och alla djur som rör sig på jorden!" **29.** Gud sa: "Jag ger er de fröbärande växterna på hela jorden och alla fruktträden med frö i sin frukt. De ska vara er mat. **30.** Åt markens djur, himlens fåglar, alla kräldjur på marken, och åt allt som lever ger jag alla gröna växter som föda." Det blev så. **31.** Sedan såg Gud att allt som han hade skapat var mycket gott. Det blev kväll och det blev morgon. Det var den sjätte dagen. (1 Mos 1:24-31 NUB)

På den sjätte och sista skapelsedagen skapade Gud Adam och Eva. Somliga hävdar att Gud valde ut två homininer (för-människor) bland tiotusentals och uppgraderade dem till människor. Men det står inte så i texten. Det framgår tydligt att människan var unik bland alla jordens levande varelser därför att mannen och kvinnan skapades till Guds avbild, lika Gud. Eftersom Gud är Ande (Joh 4:24) ska det inte förstås i fysisk bemärkelse utan i andlig. Människan fick sedan uppdraget att "härska" över allt levande. Det ordet har i vår tid en negativ belastning (vilket förstås är vårt eget fel). Andra översättningsmöjligheter som "bevara" och "förvalta" klingar mer positivt i våra öron. För att kunna utföra det uppdraget krävdes ett skarpt intellekt, empati, kunskap och visdom. Intellektet och förmågorna att tala och lära fanns "inbyggd" från början, medan andra egenskaper bara kunde förvärfvas genom livserfarenhet. Vi kan med sorg konstatera att vi som mänsklighet i mångt och mycket misslyckats med den uppgiften.

Av 1 Mos 2:7, 19 framgår att Gud skapade både människan och alla djur av samma materia i form av markens jord. Det är därför förväntat att de materiella likheterna mellan människa och djur är stora.

Däremot framgår av 2:7 att människan skapades unik i det avseendet att Gud uttryckligen blåste in sin livsande i hennes näsa, vilket inte sägs om övriga biologiska varelser. Vi kan därför förvänta oss betydande skillnader mellan människan och djuren i icke-materiellt, det vill säga andligt avseende. Som skapelsetroende kan vi bejaka dessa skillnader, medan företrädare för evolutionen ofta tenderar att mer eller mindre medvetet tona ner människans unika egenskaper i den biologiska världen, och samtidigt att uppgradera djuren genom att tilldela dem människoliknande egenskaper. Evolutionsteorin förutsätter ju att människan är en primat bland andra och att både hon och schimpanserna utvecklats under loppet av 6-7 miljoner år från en gemensam apliknande förfader, så med tanke på alla de skillnader som finns mellan oss och schimpanserna har man ett rejält gap att försöka överbrygga. Men det låter sig inte göras ◀ FAKTARUTA 17.

Mose lag visar på hur viktigt det är att vårda boskapen väl, men det faktum att människan skapades till Guds avbild ger henne ett särskilt värde som inte går att jämföra med andra biologiska varelsers. Gud sätter mänskligt liv långt högre än övriga levande varelser som sparvar, får och grisar vilket bekräftas av Jesus (Matt 10:31, 12:12, Mark 5:13). Ja Gud värderar människolivet så högt att Han var villig att sända sin Son för att lida och dö i människors ställe, försoningens hemlighet. Det är en central biblisk doktrin att hela mänskligheten härstammar

från en enda människa, Adam. Det är en nödvändig förutsättning för att Jesu Kristi offerdöd på korset skall omfatta oss alla. Försoningen gäller Adams barn. Paulus tar upp det i sin predikan i Aten: *"Han skapade alla folk från en enda människa och spred ut dem över hela jordens yta. Han bestämde deras tider och stakade ut deras gränser inom vilka de skulle bo"* (Apg 17:26) och utvecklar resonemanget i Rom 5 och 1 Kor 15.

Somliga tycker att det är svårt att tro på att Gud kunde skapa en människa (eller för den delen något annat levande) av markens jord. Men faktum är att när man betänker vad mutationer förmår åstadkomma hos levande organismer och hur stora skillnaderna faktiskt är mellan oss och schimpanserna så inser man snart att den evolutionära berättelsen knappast är lättare att tro på. Vi bör ställa oss frågan vilket som är rimligast – att människans storhet är ett resultat av en oplanerad process av slumpmässiga processer och naturligt urval eller av en allsmäktig Skapare som ville oss. Den som är tveksam om evidensläget rekommenderas att ta del av vårt temanummer Människans ursprung, nr 1 mars 2020.¹ ▶

EFES PIXABAY

FAKTARUTA 18

Predatorer som är vegetarianer?

De olika arterna av björnar hybridiserar med varandra, precis som de olika kattdjuren, de olika hunddjuren och andra däggdjursfamiljer gör det. Brunbjörnar och isbjörnar kan få fertil avkomma, liksom brunbjörnar och amerikanska svartbjörnar. De tillhör alltså samma skapade grundart. Det intressanta är att svartbjörnen lever till 99% på vegetarisk diet, medan isbjörnen lever till 99% på animalisk. Ändå har de båda samma slags tänder och klor! Biologer säger att de har *exapterats* till att använda sina tänder och klor till att skaffa sig olika slags föda.

Kan ett lejon leva på grönsaker? Ja, faktiskt. Det finns exempel på lejon i fångenskap som vägrat äta kött sedan födseln och utvecklats till minst lika prätiga och friska individer som om de haft en animalisk diet.¹

Men inte kan väl dinosaurierna ha varit vegetarianer? Jo, faktum är att det finns en undersökning som visar att hälften av medlemmarna i gruppen *Theropoda* (samma grupp som *Tyrannosaurus rex* tillhör) uppvisar tecken på att ha varit vegetarianer.²

Det här innebär förstås inte att alla nutida rovdjur utan vidare skulle kunna övergå till vegetarisk diet. I så fall skulle många av dem få olika slags bristsjukdomar på grund av tusentals års anpassning till animalisk föda. Snarare bör man se de här exemplen som en liten glimt av hur det var en gång i tiden när Gud skapade jordens djurliv, och även hur det en gång kommer att bli (se Jes 11:6-9, 65:25)!

NOT

1. <https://creation.com/the-lion-that-wouldnt-eat-meat> (kortare: krymp.nu/2QX)
2. <https://newsfeed.time.com/2010/12/23/hipster-dinosaurs-t-rex-relatives-were-vegetarians/> (kortare: krymp.nu/2RN)

FAKTARUTA 19

Ursprunglig skönhet

Har du någon gång funderat över var någonstans på jorden som de allra vackraste, mest spektakulära och färgsprakande djuren lever? Man behöver inte fundera särskilt länge förrän man kommer på svaret - i de tropiska regnskogarna och i korallreven.

Varför just där? Svaret är att just de miljöerna har en så riklig tillgång på gömställen. Därför vågar regnskogens fåglar och korallrevens fiskar skylta med sina fantastiska färger,

mönster och former. Skulle en predator dyka upp så kan de blixtnabbt flyga eller simma och gömma sig i någon håla.

Jämför de här miljöernas djur med dem i en svensk biotop (livsmiljö). Tar man en vårpromenad längs en strand i Bohuslän får man akta sig så att man inte trampar på ådan (ejderhonan) där hon ligger och ruvar sina ungar, eller mor-kullan som ligger och trycker i ett skogsbyn någonstans i Småland. Varför? På grund av predatorer. Här är både predatorer och bytesdjur kamouflerade till att vara så osynliga och oansenliga som möjligt. Lysande färger skulle genast avslöja dem och göra dem till ett lätt byte eller till en väldigt hungrig predator.

Om vi hade kunnat få en glimt av djurlivet i Edens lustgård så skulle vi troligtvis ha blivit överväldigade av all skönhet. Där kunde alla djur slösa med sin nedärvda prakt utan fruktan för varandra och utan att behöva ligga och smygga på sina byten. Mat fanns i överflöd i form av en rik och näringsrik växtlighet. Idag är situationen annorlunda. Det är en rimlig skapelsegrundad hypotes att Gud i sitt förutseende försåg sina organismer med en genetisk programmering som möjliggjorde att den ursprungliga färgprakten kunde skalas ned över generationerna och ersättas av grå och bruna kamouflageteckningar, som en konsekvens av syndafallet. Det skulle inte kräva att några nya anlag tillkom, bara en successiv nedgradering precis i den riktning som mutationer och naturligt urval brukar påverka organismer.

Kanske är det med lite vemod som du läser de här rader. Då är det hoppfullt att veta att Gud inspirerade profeten Jesaja att skriva om en ny tid för vår jord: *"Då ska vargar bo tillsammans med lamm, och leoparden ligga bland killingar. Kalvar, lejon och gödboskap betar tillsammans, och en liten pojke vallar dem. Kon betar tillsammans med björnen, deras ungar ligger bredvid varandra, och lejon äter hö som kor. Småbarn leker vid kobrans håla, och ett barn sticker handen i ett giftormsbo. Ingenstans på mitt heliga berg ska man göra något ont eller fördärligt, för jorden ska vara full av HERRENS kunskap, så som vattnet fyller havet."* (Jes 11:6-9)

Veganism kan därför sägas vara en ursprunglig livsstil. Hur det blir i det framtida Gudsriket, "tusenårsriket" är en intressant fråga - Jesus åt ju stekt fisk efter sin uppståndelse (Luk 24:42) och prästerna i det framtida templet i Jerusalem kommer också att äta av offerdjuren (Hes 44:28-31), så upp-rättelsen av skapelsen tycks ske etappvis. En sak är klar - när den nya himlen och den nya jorden en dag blir verklighet (Upp 21:1) kommer skönheten kommer att stråla som aldrig förr. Det ser vi fram emot!

Vers 30 utgör ett mycket starkt argument mot föreställningen att predation (att rovdjur fångar bytesdjur) alltid skulle ha förekommit på jorden. De flesta kristna som tror på evolutionsteorin brukar nämligen hävda att jordens ekosystem sett ungefär likadana ut som idag under miljontals år. Men Gud säger uttryckligen att så inte var fallet. Att förneka det är att göra Gud till en lögnare. Tycker du att det känns otroligt att alla djur, inklusive björnar, lejon och dinosaurier, åt helt vegetarisk kost en gång i tiden? Det finns goda skäl att inte känna så. ◀ FAKTARUTA 18 Den ursprungliga världen som Gud skapade var oerhört vacker. Troligtvis var just frånvaron av predationen bidragande orsak till det – läs mer i ◀ FAKTARUTA 19. Skapelsen var verkligen ”mycket god”. FAKTARUTA 20 ▶

NOT

1. Om du inte skulle ha det numret hemma så finns det tillgängligt på vår webbplats på <https://genesis.nu/tidning/tidigare-nummer/genesis-2020-1/> (kortare: [krymp.nu/2wE](https://genesis.nu/2wE))

SPÅR EFTER DEN SJÄTTE DAGEN

- Ingen betvivlar att människan har en unik intellektuell och andlig utrustning i förhållande till alla jordens övriga biologiska varelser. Det stämmer väl överens med att Gud skapade människan till sin avbild med ett uppdrag att härska över jorden.
- Vi kan konstatera att de främsta skillnaderna mellan människan och djuren inte finns på det kemiska eller biologiska planet utan på det mentala/andliga. Det stämmer väl överens med att Gud skapade både människan och djuren av jord men blåste in sin livsande i just människans näsa.
- Om Gud skapade människan som en unik biologisk varelse kan vi förvänta oss att teorierna om hennes ursprung från apliknande förfäder är spekulativa till sin natur och att stödet för dem bygger på misstolkningar av en fragmentarisk fossil evidens. Det är också vad vi ser.
- Om Gud skapade människan till att som man och kvinna tillsammans avspeglar Guds egenskaper kan vi förvänta oss att män och kvinnor skiljer sig åt inte bara fysiskt utan generellt kompletterar varandra även i andra avseenden, samt att kombinationen av dessa egenskaper är eftersträvansvärd i familje-, arbets- och församlingsliv. Det är också vad vi ser.
- Modern forskning visar på de positiva hälsoeffekterna av att äta mer vegetariskt. Det harmonierar väl med att Gud från början skapade människan till en sådan mathållning.
- Om Gud från början skapade även övriga landlevande djur till att äta vegetariskt är det inte förvånande att landlevande ryggradsdjur som idag är rovdjur ibland kan uppvisa tendenser till veganism. Vi kan också förvänta oss att hitta de mest färgstarka och spektakulära djuren i miljöer som regnskogar och korallrev. Bådadera är också vad vi ser.

FAKTARUTA 20

”Och det var mycket gott”

Vid sju olika tillfällen konstaterar Gud själv att det han skapat var gott. Den sjunde gången tillägger han att den var *mycket* gott. Eftersom det upprepas sju gånger kan vi dra slutsatsen att det här är någonting viktigt som Gud vill berätta för oss, för talet sju är i hebreiskan symbolen för perfektion.

Och så är det. Gud är god, och allt Gud gör är alltid rätt och rättfärdigt och syftar alltid till någonting som ytterst är gott. Bibelns texter vittnar om att Guds ursprungliga värld var alltigenom god. Där fanns ingen sorg, ingen smärta, ingen sjukdom, ingen ondskas, inget lidande, inga rovdjur eller rovdjursinstinkter och ingen död. Allt präglades av ”shalom”, dvs frid, fred, harmoni och helhet.

I ett evolutionärt scenario är en sådan värld en utopi. Evolutionens mekanismer förutsätter att döden utplånar de mindre välanpassade individerna ur populationerna och att den principen varit rådande alltsedan livet uppstod på jorden. En teistisk evolutionist (evolutionstroende kristen) har därför inget annat val än att förkasta den bibliska läran om en perfekt och alltigenom god värld, skapad av en alltigenom god Gud och hålla sig till ett scenario där den starkaste, slugaste, mest beräknande och mest välanpassade ständigt manövrerat ut de mindre lyckligt lottade individerna, eller berövat dem livet direkt eller indirekt. Och att Gud betraktar det hela och karakteriserar det som ”mycket gott”.

Den första frågan varje kristen bör ställa sig är: Är detta i harmoni med karaktären hos Bibelns Gud, den Gud som värnar om den svage, den faderlöse och änkan, som väljer det som ingenting är i den här världens ögon och upphöjer det på de högmodigas och självgodas bekostnad? Nästa fråga varje kristen bör ställa sig är vad syndafallet får för konkret innebörd i ett evolutionärt sammanhang? Det är en viktig fråga eftersom Jesus kom för att omintetgöra syndafallets konsekvenser och för att återställa den ursprungliga skapelseordningen (Jes 11, Rom 8)

Ljus och kärlek hör intimt samman. Det gör också de båda begreppen mörker och ondskas. Den viktiga skillnaden mellan ljus och mörker är att mörkret till skillnad från ljuset inte är någonting i sig själv; ljus är fotoner medan mörker är frånvaro av fotoner. På liknande sätt är ondskan bara frånvaro av det goda: hat är frånvaro av kärlek, blindhet frånvaro av syn, dövhet av hörsel, mord är att beröva någon livet, otrohet att förstöra en god äktenskapsrelation. Så här kan man fortsätta hur länge som helst, och man inser snart att det onda är en parasit på det goda och saknar någon egen existens. Därför skulle inte Gud ha kunnat skapa den; det som inte finns har naturligtvis aldrig skapats. Det onda uppstår först när en varelse med verkligt fri vilja använder denna för att beröva någon det som i sig är gott.

Kunde inte Gud ha skapat varelser som saknade förmåga att välja bort eller beröva andra det som är gott? Själklart, men Gud valde att skapa människor och änglar utrustade med en fri vilja som var alltigenom god därför att den utgjorde själva grundförutsättningen för sann och äkta kärlek, men som samtidigt med nödvändighet möjliggjorde uppkomsten av sådant som inte var gott. Eftersom Gud är alltigenom god kan vi vara säkra på att hans syfte var att till slut uppnå det högsta möjliga goda – en återupprättad värld fylld av fria varelser som älskar varandra och honom i en självald och ömsesidig kärleksfull relation.